

Załącznik nr 1

JAKOŚCIOWY OPIS PRODUKTU/PRODUKTÓW INNOWACJI ORAZ JEGO/ICH ELEMENTÓW SKŁADOWYCH

W tym miejscu należy szczegółowo, wyczerpująco przedstawić jakościowy opis produktu/ów innowacyjnego/nych wraz z jego/ich elementami składowymi uwzględniając poniższe wskazówki:

Np. w przypadku innowacji polegającej na nowej formie szkolenia dla ON konieczne jest opisanie:

- szczegółowego programu szkolenia w podziale na godziny;*
- wymagań merytorycznych co do trenerów (wykształcenie, doświadczenie, inne wymogi specjalne np. znajomość j. migowego);*
- sposobów rekrutacji, zachęcania ON do wzięcia udziału w szkoleniu z uwzględnieniem zasady niedyskryminacji, dostępności, podmiotowego podejścia do ON oraz wymogów specjalnych co do ON (np. zaświadczenia lekarza medycyny pracy dopuszczające do udziału w szkoleniu);*
- opisu warunków szkoleniowych – liczebność grupy, pomoce dydaktyczne, opis materiałów dla uczestników, wymogi co do sali szkoleniowej, etc.;*
- innych wymagań związanych z potrzebami uczestników np. częstotliwość przerw w szkoleniu, używanie prostego języka, etc. Sygnalizowanie kolejnych etapów*
- metod i technik wykorzystywanych w szkoleniu np. burza mózgów, metoda dramy itp;*
- celów głównych i cząstkowych oraz sposób weryfikacji osiągnięcia celów.*
- metod pomiaru wzrostu wiedzy lub umiejętności /kompetencji wśród uczestników*

Dla każdej innowacji jakościowy opis produktu/ów i jego/ich części składowych wypracowywany będzie indywidualnie wspólnie z opiekunem innowacji. Opis w tej części stanowić będzie wynik ustaleń pomiędzy opiekunem innowacji a innowatorem poczynionych przed podpisaniem umowy o powierzenie grantu lub (w przypadku innowacji już zakończonych) podczas składania końcowego sprawozdania z realizacji innowacji.

Korzyści podziału były szczególnie widoczne w module psychologicznym – beneficjenci nie tylko wyrazili aprobatę z mniejszych zespołów, ale też wypowiedali się na zajęciach w sposób zdecydowanie bardziej swobodny i otwarty, dużo uważniej słuchali siebie nawzajem, pomagali sobie

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

RADIOaktywni

Szkolenie dla osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem zestawów
reporterskich i radio internetowego

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Spis treści

1	Teoretyczne i empiryczne podstawy metody (zgodnie z ustalonymi standardami jakościowymi).....	4
1.1	Problematyka szkoleń aktywizacyjnych osób niepełnosprawnych.....	4
1.1.1	Czynniki społeczne	4
1.1.2	Czynniki psychologiczne	5
1.1.3	Metody kształcenia i aktywizacji osób niepełnosprawnych	6
1.2	Edukacyjny i rehabilitacyjny aspekt radio internetowego	10
1.3	Podsumowanie	11
2	Podstawowe założenia metody	12
2.1	Odbiorcy	12
2.2	Użytkownicy.....	13
2.3	Promocja szkoleń i nabór uczestników	13
2.4	Przygotowania	15
2.5	Cele szkolenia	17
2.5.1	Weryfikacja osiągniętych celów	18
2.6	Zakres merytoryczny szkolenia.....	18
2.6.1	Tematyka	18
2.6.2	Metodyka pracy.....	19
3	Program i szczegółowy opis zajęć	20
3.1	Moduł psychologiczny	21
3.1.1	Dodatkowe pomoce dydaktyczne	21
3.1.2	Kadra	21
3.1.3	Program zajęć.....	21
3.2	Emisja głosu	22
3.2.1	Dodatkowe pomoce dydaktyczne	22
3.2.2	Kadra	22
3.2.3	Program zajęć.....	22
3.3	Podstawy dziennikarstwa i kompetencje językowe	23
3.3.1	Dodatkowe pomoce dydaktyczne	23
3.3.2	Kadra	23
3.3.3	Program zajęć.....	23
3.4	Realizacja dźwięku	24
3.4.1	Dodatkowe pomoce dydaktyczne	24

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

3.4.2	Kadra	24
3.4.3	Program zajęć (48 godzin)	24
3.5	Podstawy dziennikarstwa radiowego	26
3.5.1	Kadra	26
3.5.2	Program zajęć	26
4	Podsumowanie i wnioski	27
4.1	Ewaluacja i skuteczność szkolenia na podstawie grupy testowej	27
4.1.1	Ewaluacja zajęć	27
4.1.2	Skuteczność szkolenia na etapie testowania	28
4.1.3	Ocena zajęć przez grupę docelową i potencjalnych użytkowników	28
4.2	Wnioski	28
5	Bibliografia	29

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

1 Teoretyczne i empiryczne podstawy metody (zgodnie z ustalonymi standardami jakościowymi)

1.1 Problematyka szkoleń aktywizacyjnych osób niepełnosprawnych

W Polsce żyje ponad 3 mln osób z niepełnosprawnością. Pomimo tego, że wskaźniki ich zatrudnienia i poziom wykształcenia sukcesywnie rosną zaledwie 1/4 z nich ma pracę. Pracodawcy wciąż rzadko zatrudniają osoby z niepełnosprawnością, a jeśli już to robią, to zazwyczaj oferują im pracę poniżej ich wykształcenia i kompetencji. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w trzech grupach czynników:

- Czynniki społeczne
- Czynniki psychologiczne
- Metody kształcenia i aktywizacji osób niepełnosprawnych

1.1.1 Czynniki społeczne

Wiedza społeczeństwa o osobach niepełnosprawnych rośnie podobnie jak dążenia integracyjne. Poza ogromną pracą organizacji pozarządowych, władz państwowych, samorządowych i nauczycieli duży, korzystny wpływ na ten proces ma m.in.: stopniowe dostosowywanie przestrzeni publicznej kształcenie zintegrowane, benefity dla pracodawców i opiekunów osób niepełnosprawnych.

Należy jednak dobitnie podkreślić, że integracja osób niepełnosprawnych nie przebiega równomiernie i często ma charakter deklaracyjny i pozorny.

Dobitym przykładem tego zjawiska jest dostosowanie przestrzeni publicznej, które najczęściej obejmuje jedynie zrobienie podjazdów i udogodnień dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Pomimo wymogów Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych większość szkół, uczelni, urzędów (w tym urzędów pracy), placówek służby zdrowia, instytucji kultury, zakładów pracy, środków komunikacji miejskiej, chodników i ulic (które często zaadaptowano dla potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo w sposób narażający życie i zdrowie osób niewidomych) nie jest prawidłowo dostosowana do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku (1/3 osób niepełnosprawnych), niesłyszących, po kryzysie psychicznym, niepełnosprawnych intelektualnie i ze spektrum autyzmu (choć dzięki znanym powszechnie serialom, filmom i książkom sytuacja dwóch ostatnich grup znacząco się poprawiła). Z jednej strony powoduje to dużo mniejsze możliwości funkcjonowania w społeczeństwie wyżej

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

wymienionych grup, z drugiej kształtuje społeczne przekonanie o równoznaczności niepełnosprawności z poruszaniem się na wózku i zawęża rozwijające się dobre praktyki do tej grupy (symbolem tego jest oznaczenie miejsc przyjaznych niepełnosprawnym wyłącznie piktogramem osoby na wózku). W efekcie wiele pozostałych osób niepełnosprawnych i, co gorsza, ich najbliższych zakłada, że jedyne co mogą zrobić to pozostać w domu starając się nie sprawiać kłopotów otoczeniu, a pracodawcy czy nauczyciele szkół integracyjnych, choć zapewniają, że chętnie przyjęliby osobę niepełnosprawną, wycofuje się, gdy ta rzeczywiście aplikuje (zwłaszcza jeśli nie jest to osoba wyłącznie niepełnosprawna).

1.1.2 Czynniki psychologiczne

Powyższe czynniki, choć istotne nie są jedyną przyczyną wciąż zbyt niskiej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Za ten stan odpowiadają także mechanizmy tkwiące wewnątrz samych niepełnosprawnych. Szczególnie zespół wyuczonej bezradności, ukierunkowany wewnętrznie, negatywny styl atrybucji i zewnętrzne umiejscowienie kontroli.

Wykonywanie podstawowych zadań rozwojowych jest dla osoby niepełnosprawnej dużo trudniejsze niż dla ludzi bez dysfunkcji. Często też wykonanie ich w sposób uczony przez osoby pełnosprawne lub u nich zaobserwowany jest niemożliwe lub bardzo mało skuteczne. Prowadzi to do wielu niepowodzeń i sprawia, że ich przyczyn niepełnosprawny upatruje w swojej niepełnosprawności, a więc wewnętrznym, niezmiennym i wpływającym na wszystkie sytuacje czynnikiem (negatywny wewnętrzny styl atrybucji). Częste narażenie na nieprzyjemne sytuacje, których nie da się rozwiązać ani uniknąć prowadzi do wytworzenia zespołu wyuczonej bezradności – czyli głęboko zakorzenionego przekonania o braku związku między własnym zachowaniem a osiąganymi wynikami. Zespół wyuczonej bezradności skutkuje niechęcią do podejmowania działań, nasileniem negatywnych emocji i wieloma błędami w myśleniu takimi jak: wychodzenie z założenia, że wie się najlepiej i nikt inny nie ma racji, tendencja do przeceniania lub niedoceniaenia znaczenia własnej osoby lub różnych szczegółów w przebiegu wydarzeń lub formułowanie wniosku o określonym przebiegu zdarzeń na podstawie jednego przykładu. Część osób niepełnosprawnych radzi sobie z negatywnymi emocjami winą za swoje niepowodzenia obciążając innych, na których nie mają wpływu („Nie szukam pracy, bo pracodawcy i tak nie zatrudniają niepełnosprawnych”, „Jestem biedny, bo politycy nie dbają o niepełnosprawnych”).

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

Zespół wyuczonej bezradności jest wzmacniany, a często indukowany przez opisane powyżej czynniki społeczne. Część społeczeństwa, także mająca duży wpływ na opinię publiczną (np.: są socjologowie, którzy uważają, że w przypadku osób niepełnosprawnych nie można mówić o zespole wyuczonej bezradności, bo one rzeczywiście są bezradne) jest przekonana o rzeczywistej bezradności niepełnosprawnych i, w najlepszej wierze, chcąc nieść pomoc dąży do wyręczania ich we wszystkim. Przekonanie o całkowitej bezradności osób niepełnosprawnych jest błędne, o czym świadczy wiele przykładów niepełnosprawnych, którzy na miarę swoich, często bardzo niewielkich, możliwości, starają się być aktywne, kształtować własne życie i otoczenie wokół siebie. Jednak nawet takie osoby bardzo szybko odkrywają, że postawy oparte na bezradności zapewniają im uwagę i troskę otoczenia, pozwala uniknąć wysiłku (i często krytyki) związanego z własną aktywnością a więc są po prostu wygodniejsze. Prowadzi to do wykształcenia, wzmocnienia i utrwalenia zespołu wyuczonej bezradności.

Należy dobitnie podkreślić, że zespół wyuczonej bezradności nie jest charakterystyczny wyłącznie dla osób niepełnosprawnych. Dotyczy on wielu odizolowanych społecznie grup znajdujących się przez długi czas w trudnej sytuacji (rodziny dysfunkcyjne, osoby w trudnej sytuacji materialnej, bezdomni, dzieci z domów dziecka, więźniowie, seniorzy, mniejszości religijne i etniczne).

1.1.3 Metody kształcenia i aktywizacji osób niepełnosprawnych

W ciągu ostatnich 20 lat dostęp do edukacji osób niepełnosprawnych i jej jakość znacząco wzrosły. Na uwagę zasługuje tutaj przede wszystkim rozwój ośrodków wczesnego wspomaganie rozwoju, kształcenia zintegrowanego i dostosowania uczelni wyższych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnością.

Dzięki ośrodkom wczesnego wspomaganie rozwoju dziecko jest rehabilitowane od samego początku, co zmniejsza deficyty rozwojowe, pozwala rodzicom uniknąć wielu błędów wychowawczych, uczy dziecko podejmowania skutecznej aktywności w sposób adekwatny do swoich możliwości. Ośrodków wczesnego wspomaganie rozwoju dla dzieci niepełnosprawnych sensorycznie jest jednak bardzo niewiele i w zasadzie mieszczą się wyłącznie w dużych miastach. Często uniemożliwia to dostęp do wsparcia dzieciom z małych miejscowości i sprawia, że ilość zajęć jest zdecydowanie niewystarczająca. Ogromnym problemem jest również brak kompetencji i doświadczenia wielu Poradni Psychologiczno –

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

Pedagogicznych w diagnozie potencjału dziecka niepełnosprawnego sensorycznie, co przekłada się na trudności i błędy w doborze optymalnej ścieżki kształcenia.

Powołanie do życia przedszkoli i szkół integracyjnych w znaczącym stopniu poprawiło sytuację osób niepełnosprawnych. Kształtują one, poprzez żywe doświadczenie kontaktu z niepełnosprawnymi rówieśnikami, prawidłowe, pozbawione stereotypów postawy społeczne, stopniowo włączając jednocześnie dzieci niepełnosprawne w „normalne” życie społeczne i ucząc je skutecznego radzenia sobie. Jednak, wspomniana wyżej, niewielka ilość ośrodków wczesnego wspomagania rozwoju i odpowiednio wyspecjalizowanych poradni powoduje, że bardzo często dzieci (zwłaszcza niepełnosprawne sensorycznie) i ich rodzice nie są prawidłowo przygotowani na kontakt z masowym systemem kształcenia. Dziecko nie jest np. często przygotowywane na: naturalny u każdego dziecka stres spowodowany nową wielobodźcową sytuacją, długotrwałe przebywanie w dużej grupie (co dla dzieci niepełnosprawnych jest doświadczeniem bardzo trudnym), konieczność samodzielnego wykonywania czynności samoobsługowych i zadań edukacyjnych bez uwagi i zachęty dorosłego, nietypowe (czasem wrogie) reakcje rówieśników. Broniąc się przyjmuje często postawę wycofaną i bierną lub agresywną, co niejednokrotnie generuje u nauczycieli i rówieśników postawy oparte na nadopiekuńczości i wyręczaniu lub niechęci. W efekcie u dziecka niepełnosprawnego rozwija się i utrwała zespół wyuczzonej bezradności. Nie należy równocześnie zapominać, że głównym zadaniem placówek integracyjnych jest realizacja programu edukacyjnego przez **wszystkich** uczniów (a większość stanowią dzieci pełnosprawne). Dlatego są jedynie w stanie zapewnić dziecku niepełnosprawnemu (dostosowane do jego potrzeb pomieszczenia (jak wspomniano jeśli chodzi o dzieci z dysfunkcją wzroku jest z tym ogromny problem) i pomoce (z powodu niskiego finansowania i niewiedzy nauczycieli tu też jest jeszcze wiele do zrobienia), dodatkowe zajęcia edukacyjne i terapeutyczne oraz asystenta. Główny ciężar wsparcia dziecka w emocjonalnym, poznawczym i społecznym dostosowaniu spada więc na rodziców, którzy nie zawsze wiedza co robić. Problem pogłębia fakt, że w programie studiów pedagogicznych i nauczycielskich praktycznie nie ma zajęć poświęconych funkcjonowaniu psychicznemu i możliwościom edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych więc nauczyciele bardzo często, mimo jak najlepszych intencji i ogromnego zaangażowania nie są w stanie w pełni zaktywizować potencjału edukacyjnego dziecka i adekwatnie ocenić jego postępów. Jakkolwiek więc kształcenie zintegrowane jest najlepszą formą edukacji osób niepełnosprawnych, jest w tym

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

obszarze jeszcze bardzo wiele do zrobienia. W obecnym stanie należy bardzo dokładnie oceniać poziom gotowości szkolnej dziecka niepełnosprawnego przed decyzją dotyczącą jego edukacji oraz otoczyć jak największym wsparciem zarówno je, jak i jego rodzinę oraz placówkę integracyjną, w której się kształci, żeby zapobiec deficytom edukacyjnym i rozwojowi zespołu wyuczony bezradności u dziecka.

Odpowiedzią na problemy związane z kształceniem zintegrowanym jest kształcenie specjalne, które wbrew powszechnym stereotypom nie dotyczy tylko osób niepełnosprawnych intelektualnie, ale polega także na realizacji standardowego programu kształcenia w całkowicie dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych warunkach. Tutaj dziecko jest kształcone przez wykwalifikowanych specjalistów, wśród rówieśników z podobnymi problemami, w całkowicie dostosowanym środowisku i przy wykorzystaniu odpowiednio dobranych pomocy. Ryzyko rozwoju zespołu wyuczony bezradności jest w tym przypadku dużo mniejsze. Dziecko jest jednak odizolowane od grupy osób pełnosprawnych i niedogodności „zwykłego” świata. Ma więc często problemy z zaadaptowaniem się do wymogów otoczenia po zakończeniu kształcenia, a w swoich wysiłkach odnosi wiele niepowodzeń, co często skłania je do wycofania się z aktywności i sprzyja rozwojowi wyuczony bezradności.

Znacząco wzrosła ilość niepełnosprawnych studentów i absolwentów wyższych uczelni. Dla wielu osób niepełnosprawnych wiedza i wykształcenie jest doskonałym sposobem kompensacji problemów związanych z niepełnosprawnością, doskonałą formą rehabilitacji i stymulacji do aktywności. Niestety współczesny rynek pracy osób niepełnosprawnych nie dostosował się do zmiany poziomu wykształcenia potencjalnych pracowników (nadal najczęściej spotykane a często jedyne dostępne oferty pracy to ochrona i sprzątanie), a pracodawcy szukający niepełnosprawnych pracowników z wyższymi kwalifikacjami, jak wspominaliśmy wyżej, utożsamiają tę grupę wyłącznie z niepełnosprawnymi ruchowo i nie chcą zatrudniać np. osób niepełnosprawnych sensorycznie (choć zaadaptowanie stanowiska pracy do ich potrzeb tj. np.: udźwiękowienie komputera, czy zatrudnienie tłumacza języka migowego jest wielokrotnie tańsze niż przebudowa całego budynku). Nietrudno więc się dziwić, że osoby niepełnosprawne po studiach rzadko podejmują pracę, pozostają bierne społecznie, co w krótkim czasie zaprzepaszcza ich osiągnięcia rehabilitacyjne i edukacyjne.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

Ważną rolę w społecznej i zawodowej aktywizacji osób niepełnosprawnych odgrywają organizacje działające na ich rzecz. Ich działalność jest tym cenniejsza, że wielu ich członków i pracowników to zrehabilitowane osoby niepełnosprawne, które są doskonałym przykładem terapeutycznym i dobrze znają grupę docelową. Przez długi czas były też naturalnymi pracodawcami tej grupy. Jednak zmiana warunków ich finansowania – odebrania im stałych subwencji i wprowadzenie dofinansowań na zasadzie zlecenia zadań i zamrożenie kwot dofinansowań do wynagrodzeń niepełnosprawnych znacząco ograniczyły im możliwości niesienia pomocy. Ich działania stały się nieregularne, krótkoterminowe i fragmentaryczne (skupione na jednym, zleconym zewnętrznie zadaniu). Uzależnienie istnienia organizacji od ilości zrealizowanych projektów i ich beneficjentów zmusiło stowarzyszenia i fundacje do realizowania wsparcia według zewnętrznych, narzuconych wytycznych, „zaliczania projektów na akord” i przedmiotowego traktowania ich odbiorców (liczy się PESEL).

Analogiczne ograniczenia dotknęły licznych, realizowanych od lat 90 ubiegłego stulecia, szkolenia i projekty mające aktywizować nieaktywne zawodowo osoby niepełnosprawne.

Większość szkoleń, których celem jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma charakter teoretyczny i krótkoterminowy (jest realizowana w utworzonych na czas projektu, zamkniętych grupach warsztatowych). Wyjątkiem są tu wprowadzone Zakłady Aktywizacji Zawodowej, ale one, tak jak pozostałe projekty aktywizacyjne szkolą pracowników w sposób fragmentaryczny, (kształtują pojedyncze kompetencje np.: szkolenia komputerowe, z autoprezentacji itp.) i odtwórczy (wyuczają schematów zachowań, reakcji lub czynności, nie kształtując umiejętności i postaw zapewniających elastyczność i skuteczną, samodzielną aktywność). Utrudnia to (a często uniemożliwia) zintegrowanie i efektywne wykorzystanie wiedzy i umiejętności beneficjenta, kształtuje i wzmacnia postawy oparte na wyuczonej bezradności, implikuje konieczność przekwalifikowywania pracowników i nieadekwatność ich, często z trudem zdobytego, wykształcenia, do oczekiwań pracodawców. Zniechęca i hamuje rozwój osobisty, poznawczy i zawodowy lepiej wykształconych i zrehabilitowanych niepełnosprawnych.

Kolejnym problemem jest nierównomierny dostęp osób niepełnosprawnych do kształcenia i aktywizacji. Pomimo rozwoju wiedzy i technologii nadal istnieje ogromna przepaść pomiędzy możliwościami edukacji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych z dużych i małych miejscowości. W mniejszych gminach generalnie brakuje dostosowanych do

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

potrzeb i specyfiki osób niepełnosprawnych metod edukacji. Komunikacja publiczna w małych miejscowościach jest często słabo rozwinięta i niedostosowana do potrzeb niepełnosprawnych, co praktycznie uniemożliwia im udział w szkoleniach i projektach aktywizujących organizowanych przez duże ośrodki. Ograniczony dostęp do szkoleń i projektów aktywizujących mają również niepełnosprawne kobiety, które muszą pogodzić zajęcia edukacyjne z obowiązkami domowymi i opieką nad dziećmi borykając się dodatkowo z trudnościami wynikającymi z niepełnosprawnością. Pewnym rozwiązaniem tego problemu jest opłacenie opieki dla dzieci beneficjentek. W większości projektów to dofinansowanie ma jednak charakter zwrotu (a na założenie pieniędzy, znajdujące się najczęściej w trudnej sytuacji materialnej, rzadko mogą sobie pozwolić) i beneficjentki muszą same zapewnić sobie opiekę, co przekracza możliwości wielu słabiej zrehabilitowanych kobiet niepełnosprawnych.

1.2 Edukacyjny i rehabilitacyjny aspekt radio internetowego

Leszek Kopeć – niewidomy dziennikarz radiowy i muzyk z trzydziestoletnim stażem – odkrył, że praca w radio jest dla niego nie tylko sposobem zarobkowania i realizacji własnych pasji, ale także ważnym źródłem rehabilitacji i aktywizacji. Dzięki niej znacząco rozwinął swoją wiedzę o świecie i kompetencje społeczne, umocnił w sobie przekonanie, że to właśnie one, a nie własna niepełnosprawność, kształtują jego relacje ze światem. Wzmocniło to jego samoocenę i skłoniło do nauczania się korzystania z nowych technologii, których wcześniej, jak znaczna ilość osób z dysfunkcją wzroku obawiał się i unikał.

Spotkał się również jednak z ogromnymi ograniczeniami i trudnościami, jakie napotykały osoby niepełnosprawne marzące o karierze artystycznej i dziennikarskiej, dlatego razem z innymi życzliwymi osobom niepełnosprawnym w 2004 r. założył Dolnośląskie Stowarzyszenie na Rzecz Upowszechniania Kultury i Sztuki Osób Niepełnosprawnych WIDNOKRĄG promujące kulturę i sztukę osób niepełnosprawnych, a w 2010 społeczne internetowe Radio Szafir mające realizować jego cele statutowe.

Rozwój radio pokazał, że odkryte przez prezesa Stowarzyszenia edukacyjne i rehabilitacyjne walory dziennikarstwa radiowego nie mają charakteru jednostkowego. Wszyscy niepełnosprawni pracownicy i wolontariusze znacząco rozwinęli swoje kompetencje społeczne, poziom umiejętności obsługi nowych technologii i wiedzy o świecie. Dzięki możliwości aktywnej realizacji swojej pasji i zainteresowań wzrosła ich satysfakcja z pracy i motywacja do aktywności. Wielu z nich zaktywizowało się też zawodowo: założyło własne radio internetowe, zaczęło pracować lub aktywnie działać w branży muzycznej lub znalazło pracę zbliżoną lub zgodną ze swoim poziomem wykształcenia.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

Radio internetowe okazało się też działalnością względnie niezależną od zewnętrznych źródeł finansowania, choć z racji zamrożenia dofinansowań do wynagrodzeń zaczyna to być coraz trudniejsze.

1.3 Podsumowanie

Nasze doświadczenie pokazało, że wykorzystanie radio internetowego, jako metody szkolenia i aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych jest doskonałą odpowiedzią na czynniki społeczne i psychologiczne utrudniające rehabilitację i kształcenie osób niepełnosprawnych oraz ograniczenia metod ich edukacji i aktywizacji. Jak dotąd jednak nie spotkał się organizacja, która profesjonalnie wykorzystywałaby potencjał radio internetowego do szkolenia osób niepełnosprawnych. Jest to metoda nigdy dotąd nie stosowana w Polsce, do tego jest bardziej od dotychczas stosowanych sposobów aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami: uniwersalna - może ją zastosować każda organizacja lub instytucja, dzięki prostym, powszechnie dostępnym i stosowanym narzędziom diagnozy (kwestionariusze psychologiczne, analiza dotychczasowej edukacji i zatrudnienia, rozmowa o zainteresowaniach, ocena skuteczności realizacji różnych zadań w zespole radiowym) i indywidualizowanemu sposobowi, zakresowi i celom szkolenia, wobec niemal każdego profilu beneficjenta; kompleksowa - kształtująca i rozwijająca jednocześnie kompetencje zawodowe, społeczne i psychologiczne oraz praktyczna - niewielkie koszty utrzymania lub wręcz możliwość uzyskania dochodów czynią tą metodę niezależną od dostępności zewnętrznych źródeł finansowania. Efektem szkolenia są wymierne działania i produkty przynoszące korzyści jednostce szkolącej i podnoszące poczucie własnej skuteczności beneficjentów. Wzrost poziomu kompetencji uczestników (a więc jakości emitowanych programów, ich słuchalność, działanie promocyjne lub marketingowe) aktywuje mechanizm samodoskonalenia, który wzmacnia osiągnięte efekty umożliwiając przekształcenie (zwłaszcza w połączeniu z istniejącymi programami wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych) formy szkolenia w stosunek pracy lub działalność gospodarczą. Dlatego postanowiliśmy przetestować, wypromować i rozpowszechnić wdrożenie powyższej metody poprzez trzymiesięczne szkolenie 6 wybranych na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej potwierdzającej zgodność metody z ich oczekiwaniami, predyspozycjami i zainteresowaniami osób niepełnosprawnych. Testy wykazały wysoką skuteczność metody. Pokazały jednak także pewne słabe strony i ograniczenia, które stanowią wskazania do dalszej pracy i modyfikacji.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

2 Podstawowe założenia metody

W tym: grup docelowych z uwzględnieniem różnych rodzajów i stopni niepełnosprawności, możliwości wdrożenia i zastosowania przez potencjalnych użytkowników. cele metody szkoleniowej – możliwości i ograniczenia w jej realizacji, zakres tematyczny szkolenia niezbędny sprzęt kadra metody realizacji treści tematycznych (zgodnie z ustalonymi standardami jakościowymi), sposobów rekrutacji, zachęcania ON do wzięcia udziału w szkoleniu z uwzględnieniem zasady niedyskryminacji, dostępności, podmiotowego podejścia do ON oraz wymogów specjalnych co do ON (np. zaświadczenia lekarza medycyny pracy dopuszczające do udziału w szkoleniu), opisu warunków szkoleniowych – liczebność grupy, pomoce dydaktyczne, opis materiałów dla uczestników, wymogi co do sali szkoleniowej, etc.; innych wymagań związanych z potrzebami uczestników np. częstotliwość przerw w szkoleniu, używanie prostego języka, etc. Sygnalizowanie kolejnych etapów metod i technik wykorzystywanych w szkoleniu np. burza mózgów, metoda dramy itp., celów głównych i cząstkowych oraz sposób weryfikacji osiągnięcia celów; – (zgodnie z wymogami załącznika)

2.1 Odbiorcy

Innowacja jest adresowana do dotąd nieaktywnych zawodowo, lub chcących podnieść poziom swoich kompetencji osób niepełnosprawnych Jest szczególnie efektywna wobec osób niepełnosprawnych z wykształceniem co najmniej średnim lub humanistycznym, dla których najbardziej popularne metody szkoleń nie stanowią impulsu do rozwoju, a które są zatrudniane zdecydowanie poniżej swojego wykształcenia i kompetencji. Najmniej skorzystają na niej osoby ze znaczną niepełnosprawnością intelektualną, narządu słuchu, poważnymi wadami wymowy lub spectrum autyzmu choć – po odpowiednich modyfikacjach (np.: wzbogacenie szkolenia o tworzenie gadżetów promocyjnych, bycie przewodnikiem lub asystentem osób niepełnosprawnych wzrokowo lub ruchowo dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, położenie większego nacisku na pisemne formy ekspresji i stworzenie specjalnego programu zajęć z emisji głosu dla osób z dysfunkcjami słuchu lub mowy, poszerzenie zajęć z realizacji dźwięku i modułu psychologicznego) ich udział w szkoleniu jest możliwy). Dzięki niskim kosztom utrzymania oraz możliwości częściowo zdalnego charakteru szkolenia oraz elastycznego grafiku wykonywania zadań metoda zdecydowanie zwiększa dostęp do edukacji osób niepełnosprawnych z małych miejscowości i kobiet.

Innowacja była testowana na grupa sześciu beneficjentów zróżnicowanej pod względem wieku, płci (zachowano równość proporcji), wykształcenia, zainteresowań, doświadczenia zawodowego i poziomu umiejętności i kompetencji stanowiących przedmiot szkolenia). Wszyscy beneficjenci posiadają, orzeczoną w stopniu co najmniej umiarkowanym, dysfunkcję wzroku w tym: trzy osoby całkowicie niewidome, jedna szcążtkowo i dwie słabowidzące. Wszyscy beneficjenci nie mieli, lub mieli na poziomie bardzo niskim wiedzę i umiejętności z zakresu obszarów szkolenia.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

2.2 Użytkownicy

Niewielkie koszty utrzymania po wstępnych inwestycjach lub wręcz możliwość uzyskania dochodów czynią tą metodę względnie niezależną od dostępności zewnętrznych źródeł finansowania. Efektem szkolenia są wymierne działania i produkty przynoszące korzyści jednostce szkolącej i podnoszące poczucie własnej skuteczności beneficjentów. Wzrost poziomu kompetencji uczestników (a więc jakości emitowanych programów, ich słuchalność, działanie promocyjne lub marketingowe) aktywuje mechanizm samodoskonalenia, który wzmacnia osiągnięte efekty umożliwiając przekształcenie (zwłaszcza w połączeniu z istniejącymi programami wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych) formy szkolenia w stosunek pracy lub działalność gospodarczą. Czyni to metodę uniwersalną – bez przeszkód mogą ją wdrożyć przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, instytucje kulturalne, samorządowe i edukacyjne, które będą chciały wykorzystać tę formę szkolenia osób niepełnosprawnych lub podnoszenia kwalifikacji pracowników. Użytkownikiem metody jest również każda osoba dysponująca dostępem do internetu, jako potencjalny słuchacz.

Metoda ma jednak również ograniczenia. Niewiele na niej skorzystają przedsiębiorstwa o profilu *stricte* produkcyjnym oraz (na obecnym etapie wiedzy) organizacje działające wyłącznie na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie. Choć w trakcie testów zwróciło się do nas tego typu Stowarzyszenie z prośbą o sprawdzenie możliwości stworzenia dedykowanych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie zajęć, które umożliwią stowarzyszeniu założenie telewizji lub radio internetowego. Mamy zamiar się zgodzić i żywimy gorącą nadzieją, że nasza współpraca przyniesie korzystne rezultaty.

2.3 Promocja szkoleń i nabór uczestników

Nasza innowacja była testowana na grupie sześciu beneficjentów. Początkowo zakładaliśmy, że cała szóstka beneficjentów będzie razem uczestniczyć we wszystkich zajęciach. Dzięki temu mogliby uczyć się na podstawie wielokrotnych, wzajemnych obserwacji. Jednak, biorąc pod uwagę, że czwórce beneficjentów znaczna dysfunkcja wzroku uniemożliwi obserwację wykonywania ćwiczeń przez pozostałych, zdecydowanie lepsze funkcjonowanie osób niepełnosprawnych wzrokowo w mniejszych zespołach niski poziom wiedzy i umiejętności uczestników przy jednocześnie wysokim poziomie zaangażowania i motywacji oraz bardzo korzystne warunki sprzętowe i lokalowe umożliwiające jednoczesne prowadzenie zajęć przez dwójkę trenerów zdecydowaliśmy po pierwszych, wspólnych zajęciach z każdego modułu o podziale beneficjentów na dwie równoległe grupy. Zaowocowało to bardziej zindywidualizowanym kontaktem i większą możliwością dostosowania poszczególnych ćwiczeń do zainteresowań i możliwości beneficjenta. Zespoły zostały dobrane tak, aby w każdym była osoba niewidoma i słabowidząca oraz osoby różnej

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

plici. Tak, by uczestnicy grup pomagając sobie nawzajem odkryli, że nie tylko wymagają opieki, ale mogą być pomocni i potrzebni innym. Korzyści podziału były szczególnie widoczne w module psychologicznym – beneficjenci nie tylko wyrazili aprobatę z mniejszych zespołów, ale też wypowiedzieli się na zajęciach w sposób zdecydowanie bardziej swobodny i otwarty, dużo uważniej słuchali siebie nawzajem, pomagali sobie.

Jeżeli użytkownik ma możliwości sprzętowe, kadrowe i lokalowe do prowadzenia dwóch równoległych grup liczbę jednorazowo szkolonych beneficjentów można podnieść do 8. Po etapie testów zdecydowanie odradzamy większe grupy.

Liczba jednorazowo szkolonych beneficjentów jest niska dlatego warto rozważyć na aktywizacji jakiej grupy docelowej chcemy się skoncentrować. My na etapie testów rozważaliśmy dwie możliwości: długotrwale nieaktywnych zawodowo niepełnosprawnych z najbliższej okolicy (wtedy promocja koncentruje się na nawiązaniu ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, lokalnymi MOPSami i PCPRami, lokalnymi samorządami, domami kultury itp.) lub nieaktywnych zawodowo absolwentów (w tym celu warto skoncentrować promocję na specjalnych i integracyjnych szkołach średnich oraz uczelniach wyższych). Postanowiliśmy zastosować kompromis – poinformowaliśmy o projekcie ośrodki kształcenia osób niepełnosprawnych i pełnomocników osób niepełnosprawnych wyższych uczelni oraz wszystkie znane nam lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz niepełnosprawnych.

Kluczowe dla naboru beneficjentów jest ich podmiotowe traktowanie, dlatego uczestnicy powinni być wybrani na podstawie indywidualnej rozmowy kwalifikacyjnej potwierdzającej zgodność metody z ich oczekiwaniami, predyspozycjami i zainteresowaniami. Każdy z potencjalnych uczestników powinien zostać poinformowany o celach, metodach, warunkach i harmonogramie szkolenia oraz możliwości dostosowania ich do jego potrzeb. Następnie po indywidualnym spotkaniu z trenerem każdego modułu i ocenie: poziomu możliwości i ograniczeń psychofizycznych (poziom motywacji, obecność lub brak objawów wyuczonej bezradności) związanych ze stopniem i charakterem niepełnosprawności, zakresu i poziomu predyspozycji zawodowych na podstawie dotychczasowego wykształcenia, przebiegu zatrudnienia, zainteresowań i oczekiwań uczestnika (w przypadku braku doświadczenia zawodowego i braku sprecyzowanych oczekiwań i zainteresowań kwestionariuszy predyspozycji zawodowych), sprawności słuchu i aparatu artykulacyjnego, obecność lub brak wad wymowy, poziomu kompetencji językowych mierzony zdolnością do stworzenia pełnej i spójnej samodzielnej wypowiedzi ustnej oraz pisemnej i poziom umiejętności obsługi komputera w tym samodzielnego znalezienia w Internecie odpowiednich informacji, ich opracowanie i przedstawienie w edytorze tekstu lub w formie prezentacji multimedialnej potencjalny uczestnik otrzymuje indywidualną informację zwrotną o możliwościach rozwoju i osiągnięć w zakresie każdego

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

z modułów i szkolenia jako całości. Decyzja o uczestnictwie w szkoleniu powinna być podejmowana wspólnie. Jeżeli którakolwiek ze stron uzna, że udział danej osoby nie będzie dla niej korzystny organizator powinien zaproponować jej inne, korzystniejsze dla niej formy aktywizacji tak, żeby nie pozostawiać osoby niepełnosprawnej z poczuciem porażki.

W oparciu o opisane powyżej rozmowę i oceny dla zakwalifikowanych uczestników tworzone są Diagnozy Wstępne Potencjału Szkoleniowego Uczestników. Powinny w nich zostać zawarte nie tylko oceny poziomu wiedzy i kompetencji, ale również cele indywidualne, które mają być osiągnięte w trakcie szkolenia. Na podstawie Diagnoz dopasowujemy program szkolenia do możliwości lub potrzeb beneficjenta (możemy np. zredukować liczbę godzin w modułach, w których ograniczenia nie pozwalają beneficjentowi uczestniczyć, lub które są całkowicie niezgodne z ścieżką kształcenia i kariery lub zainteresowań uczestnika).

2.4 Przygotowania

Szkolenie można realizować w dwóch trybach: dziennym – zajęcia odbywają się codziennie lub weekendowy. Tryb dzienny może okazać się wygodniejszy jeżeli aktywizujemy mieszkańców danej gminy, podopiecznych naszej własnej organizacji, lokalnych Urzędów Pracy, MOPSu itp., lub staramy się podnieść kwalifikacje własnych pracowników. Z jednej strony wyrabiamy w beneficjentach nawyk codziennej aktywności, unikamy konieczności powtórek i możemy zmniejszyć ilość dziennych zajęć z drugiej, w trakcie rozmów wstępnych musimy zwrócić szczególną uwagę na możliwości dojazdu beneficjentów – w wielu przypadkach konieczność codziennego dojeżdżania może okazać się uciążliwa, a w przypadku osób mieszkających z małych miejscowości, jak wspomniano wyżej, bardzo trudna lub niemożliwa. W takiej sytuacji trzeba będzie zapewnić beneficjentom, dostosowany do ich potrzeb, transport. Zajęcia w trybie weekendowym okazują się bardzo korzystne jeśli chcemy zaktywizować niepełnosprawnych z różnych, odległych od siebie miejscowości, niepełnosprawnych na co dzień opiekujących się dziećmi lub innymi osobami zależnymi lub jeśli chcemy zwiększyć szansę uczących się niepełnosprawnych na rynku pracy lub podnieść poziom satysfakcji zawodowej i kwalifikacje osób już pracujących. Wtedy musimy zapewnić beneficjentom nocleg w godnych, dostosowanych do ich potrzeb warunkach (należy pamiętać, o konieczności dostosowania przestrzeni nie tylko dla osób niepełnosprawnych ruchowo, ale także osób z dysfunkcją wzroku – oznaczenia brajlowskie, udźwiękowienie wind, oznaczenie schodów) w pobliżu miejsca szkolenia. Bardzo dobrym rozwiązaniem, które doskonale sprawdziło się w trakcie testów jest, w miarę możliwości, zorganizowanie zajęć i noclegów dla beneficjentów w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych dysponujących internatem. Wtedy zajęcia i noclegi (a często także posiłki) są w jednym

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

miejscu, koszty wynajmu sal i pokoi są najczęściej naprawdę niewielkie i mamy gwarancję, że sale, toalety i pokoje będą właściwie dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Jeżeli miejsce, w którym organizujemy szkolenie nie zapewnia wyżywienia przy organizowaniu cateringu warto skorzystać z pobliskich ZAZów bądź specjalnych lub integracyjnych szkół gastronomicznych. Dzięki temu zaktywizujemy dodatkową grupę osób niepełnosprawnych sami ponosząc niewielkie koszty.

Niezbędne do przeprowadzenia szkolenia jest wyposażenie stanowisk produkcyjno-emisyjno-montażowych: komputerów stacjonarnych lub przenośnych (jeżeli użytkownik dysponuje w/w wolnym sprzętem niekoniecznie), mikrofonów, słuchawek, oprogramowania do montażu i emisji dźwięku oraz profesjonalnych zestawów reporterskich (rejestrator dźwięku dostosowany do możliwości osób niepełnosprawnych+ mikrofon+ słuchawki) umożliwiającym beneficjentom oswojenie się z pracą z mikrofonem, nagrywanie reportaży i wywiadów w środowisku domowym oraz materiały pomocnicze: papier (zwykły lub brajlowski w przypadku osób niewidomych) i tusz do drukarki w celu wydrukowania dla beneficjentów materiałów nośniki danych umożliwiające beneficjentom przyniesienie przygotowanych na audycję materiałów, długopisy, notatniki itp.. W przypadku beneficjentów niepełnosprawnych słuchowo konieczne będzie zatrudnienie tłumacza języka migowego.

Rysunek 1 Rejestratory dźwięku przystosowane dla potrzeb osób z dysfunkcją wzroku zakupione w ramach testowania innowacji

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

2.5 Cele szkolenia

Ogólne cele szkolenia są w pełni zgodne ze Specyfikacją Innowacji i obejmują

- ✓ Nabycie lub wzrost poziomu wiedzy i kompetencji korzystnych dla rozwoju zawodowego beneficjentów ze względu na przebieg ich dotychczasowej edukacji i kariery, zainteresowania oraz możliwości i ograniczenia psychofizyczne
- ✓ Wzrost poziomu satysfakcji zawodowej, poziomu rozwoju i rehabilitacji beneficjentów
- ✓ Wzrost poziomu motywacji do dalszego rozwoju osobistego i zawodowego beneficjenta
- ✓ Obniżenie poziomu wyuczonej bezradności
- ✓ Beneficjent zna charakter pracy i narzędzia na uniwersalnych stanowiska pracowników biurowych (tworzenie prostych baz danych, praca z edytorem tekstu, słuchawkami i mikrofonem) i potrafi wykorzystać tę wiedzę przy realizacji podstawowych zadań

Cele szczegółowe każdego modułu zajęć są następujące:

- ✓ Beneficjent zna podstawowe zasady korzystnego, świadomego zaprezentowania siebie i potrafi wykorzystując je stworzyć krótką ustną lub pisemną wypowiedź autoprezentacyjną.
- ✓ Beneficjent potrafi adekwatnie ocenić swoje mocne i słabe strony i stworzyć plan pracy nad własnym rozwojem.
- ✓ Beneficjent umie stworzyć hierarchię swoich celów, umiejscowić ich realizację w czasie i stworzyć plan ich efektywnej realizacji z uwzględnieniem potencjalnych trudności zewnętrznych i własnych ograniczeń.
- ✓ Beneficjent zna zasady tworzenia realnego w realizacji planu dnia uwzględniającego własny biorytm i ograniczenia i potrafi go zastosować do planowania własnej, standardowej aktywności.
- ✓ Beneficjent wie na czym polega mechanizm wyuczonej bezradności i jakie są jego przyczyny
- ✓ Beneficjent potrafi wskazać największe dla siebie stresory
- ✓ Beneficjent zna podstawowe techniki relaksacyjne i wie jak zastosować je w praktyce
- ✓ Beneficjent zna różnorodne formy wypowiedzi i potrafi samodzielnie stworzyć krótką wypowiedź zgodną z kanonem.
- ✓ Beneficjent zna zasady poszukiwania rzetelnych informacji w mediach, literaturze i Internecie, potrafi samodzielnie znaleźć informacje na zadany temat i w oparciu o nie potrafi stworzyć samodzielną wypowiedź pisemną i ustną.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,
<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

- ✓ Beneficjent zna różne rozgłośnie i formy radiowe. Przy niewielkim wsparciu potrafi stworzyć małą formę radiową w określonej konwencji.
- ✓ Beneficjent zna podstawowe zasady higieny głosu i wie jak zastosować je we własnym życiu codziennym.
- ✓ Beneficjent zna główne zasady działania podstawowego sprzętu i oprogramowania znajdującego się w studio radiowym.
- ✓ Beneficjent potrafi wykonać podstawowe operacje na dostosowanym do jego możliwości zestawie reporterskim. Zna zasady pracy z słuchawkami i mikrofonem i wie, jak wykorzystać je praktycznie.

2.5.1 Weryfikacja osiągniętych celów

Etap testów pokazał, że opisywany model szkolenia realizuje wymienione powyżej cele. Zgodnie z ustaleniami ustalono wskaźniki zarówno ilościowe jak i jakościowe. Najważniejszymi dowodami realizacji celów jest ilość beneficjentów, która po zakończeniu szkolenia podejmie działania aktywizacyjne oraz, co rzadko jest brane pod uwagę w innych projektach, jakość i zakres tych działań (przede wszystkim stopień samodzielności beneficjenta w podejmowaniu działań oraz zasadność podejmowanych działań – nie nastawiamy się na „wciśnięcie” beneficjenta na staż, kluczowa jest dla nas jego pełna aktywizacja – priorytet ma rehabilitacja funkcjonalna, psychologiczna i społeczna oraz dokończenie już podjętych działań np.: zakończenie edukacji). Pomiaru tych wskaźników dokonujemy poprzez ocenę ilości i proporcji **zrealizowanych** (lub wdrożonych do realizacji w przypadku celów długofalowych) celów zawartych w końcowych diagnozach potencjału uczestnika. Pomiar wskaźników związanych z poziomem wiedzy, umiejętności i kompetencji odbywa się poprzez ocenę różnic poziomu poszczególnych kompetencji mierzonych poprzez praktyczne wykonywanie zadań (różnice w czasie i jakości **samodzielnego** wykonywania zadań równoległych), a parametrów psychologicznych (poziomu motywacji, stopnia radzenia sobie ze stresem, obecność objawów wyuczonej bezradności) poprzez obserwację lub pomiar kwestionariuszowy. Punktem wyjścia dla ocen są zawsze **diagnozy wstępne potencjału szkoleniowego uczestników**.

Szczegółowy opis oceny skuteczności szkolenia jako całości i zajęć z poszczególnych modułów znajduje się w punkcie 4.

2.6 Zakres merytoryczny szkolenia

2.6.1 Tematyka

Szkolenie zostało podzielone na pięć modułów:

- Psychologiczny – obejmuje: autoprezentację, podstawy treningu motywacji i radzenia sobie ze stresem (relaksacji), zarządzanie czasem i planowanie działań

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

- Podstaw dziennikarstwa i kompetencji językowych
- Podstaw dziennikarstwa radiowego
- Podstaw realizacji dźwięku (prowadzony przez 2 realizatorów dźwięku)

2.6.2 Metodyka pracy

We wszystkich modułach zajęć główny nacisk kładziemy na ćwiczenia praktyczne. Podstawowymi metodami pracy są:

- KONTRAKT – na początku każdego zajęcia beneficjenci i trener wspólnie ustalają cele zajęć, zasady współpracy oraz prawa i obowiązki każdej ze stron. Uświadomi to beneficjentom, że współtworzą zajęcia i są współodpowiedzialni za ich przebieg i efekty
- CASE STUDY – beneficjenci wykonując ćwiczenia pracują na rzeczywistym materiale (formie radiowej, wypowiedzi pisemnej lub ustnej, bohaterze)
- UCZENIE SIĘ PRZEZ MODELOWANIE (OBSERWACJĘ) – beneficjenci (w sposób dostosowany do ich możliwości np. zadania dźwiękowe, dodatkowe opisy) obserwują, jak dane zadanie wykonuje prowadzący i inni członkowie zespołu zanim sami wykonają ćwiczenie
- UCZENIE SIĘ PRZEZ DZIAŁANIE (*action learning*) – wykłady teoretyczne oraz „puste” ćwiczenia kształtujące pojedyncze kompetencje w oderwaniu od kontekstu funkcjonalnego zostaną zredukowane do najniezbędniejszego minimum. Wszystkie zadania wykonywane przez beneficjentów prowadzą do **konkretnego, funkcjonalnie sensownego efektu** (mała forma radiowa, felieton, konkretny plan działań na najbliższe dni dla siebie lub członka zespołu)
- PRACA W DOMU – mniej więcej od połowy zajęć beneficjenci otrzymują niewielkie, ale niezbędne do efektywnego uczestniczenia w następnych zajęciach zadania do wykonania w domu. Jeżeli tylko będzie to możliwe zadania będą dzielone pomiędzy członków zespołu (z naciskiem na inicjatywę samych uczestników). „Zmusi” to beneficjentów do pracy bez zewnętrznej motywacji (prowadzący zajęcia). Dzięki niewielkiemu obciążeniu (niezbyt czasochłonne i w trudne wykonaniu, ale wymagające zaangażowania zadania, możliwość konsultacji telefonicznej i mailowej z prowadzącym i co najmniej tydzień czasu), przy jednoczesnej presji (inni członkowie zespołu będą widzieli czy i jak wywiązał się z zadania i może to mieć wpływ na pracę całego zespołu) nauczy beneficjenta samodzielnego organizowania aktywności pod presją czasu i w zespole i pokaże pozytywne efekty wysiłku i walki z własnym lękiem (wykonanie zadania przyczyni się do stworzenia większej całości, ułatwi pracę zespołu i uczyni jego pełnoprawną częścią)

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- **INFORMACJA ZWROTNA** – po wykonaniu zadania każdy z uczestników zadania (i prowadzący jeśli wykonywał zadanie pokazowo) otrzyma informację zwrotną zgodną z zasadą szacunku (wygłoszoną w pierwszej osobie: „Uważam, że...”, „Moim zdaniem...”, a nie „Źle to zrobicie” i z zakazem obraźliwych lub raniących ocen np.: „Głupi jesteście”, „Do niczego się nie nadajesz”. Pozwoli to beneficjentowi obiektywnie z dystansem spojrzeć na swoje mocne i słabe strony i odkryć, że inni też mają ograniczenia i popełniają błędy

3 Program i szczegółowy opis zajęć

W tym: szczegółowy program szkolenia z podziałem na godziny; wymagania merytoryczne co do trenerów (wykształcenie, doświadczenie, inne wymogi specjalne np. znajomość j. migowego) zgodnie z wymaganiami załącznika, zakres tematyczny szkolenia niezbędny sprzęt kadra metody realizacji treści tematycznych zgodnie z ustalonymi standardami jakościowymi

Szkolenie obejmowało 144 godziny zajęć podzielonych na 5 modułów. Każdy z modułów miał 24 godziny zajęć (poza realizacją dźwięku prowadzoną równolegle przez 2 realizatorów każdy po 24 godziny). Zajęcia odbywały się po 8 lub 6 godzin dziennie. W połowie (po 3 – 4 godzin była przerwa obiadowa). Po pierwszym i przed ostatnim około 1,5 – 2 godzinnym bloku zajęć były około dwudziestominutowe przerwy. Taki rozkład dnia okazał się optymalny dla efektywności zajęć i samopoczucia beneficjentów na etapie testów, dlatego rekomendujemy go (**przy beneficjentach w normie intelektualnej i bez zaburzeń psychicznych**) innym użytkownikom. Przy ustalaniu planu dnia należy się jednak przede wszystkim kierować obserwacjami poczynionymi w trakcie diagnoz wstępnych i, jeżeli beneficjenci wykażą większą męczliwość i zapotrzebowanie na zmiany tematu i przerwy należy dostosować do tego plan zajęć.

Poniżej znajduje się szczegółowy opis każdego z modułów uwzględniający szczegółowy program zajęć z podziałem na godziny, wymagania dotyczące kadry i ewentualne specjalistyczne pomoce. Należy podkreślić, że poza wymaganiami specyficznymi dla każdego modułu, **kadre powinny stanowić osoby niepełnosprawne**, które nie tylko posiadają wymagane kwalifikacje, ale także osobiście zrealizowały wszystkie cele szkolenia i pokonały wszystkie stojące na drodze do aktywizacji trudności.

Należy też pamiętać, że program każdego z modułów był tworzony dla testowanych 144 godzin szkolenia. Wszyscy biorący udział w testach beneficjenci stwierdzili jednak, że godzin zajęć było zdecydowanie za mało. Średnia podawana przez nich liczba godzin uznana za wystarczającą wynosi 250. Dlatego w dalszych próbach wdrożenia warto mieć to na uwadze i odpowiednio rozszerzyć ilość godzin zajęć w programie.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

3.1 Moduł psychologiczny

3.1.1 Dodatkowe pomoce dydaktyczne

Na przedostatnie zajęcia wskazane będzie urządzenie audio umożliwiające odtworzenie muzyki i materace oraz, dostosowane do panującej w pomieszczeniu temperatury koce.

3.1.2 Kadra

Osoba prowadząca ten moduł zajęć powinna mieć ukończone **jednolite studia magisterskie** na kierunku **psychologia**. Bardzo wskazane jest, by miała doświadczenie w pracy z osobami niepełnosprawnymi lub w branży HR.

3.1.3 Program zajęć

- Zajęcia kontraktowe – przedstawienie celów i programu zajęć, ustalenie zasad obowiązujących na zajęciach (zasada zamkniętych drzwi, zasada wzajemnego szacunku) – 2 godziny
- Autoprezentacja – odkrywanie swoich mocnych i słabych stron zasady tworzenia korzystnego wizerunku ćwiczenia praktyczne – 4 godziny
- Motywacja i wyuczona bezradność – co inspiruje i zniechęca nas do działania, gdzie upatrujemy przyczyn naszych porażek i sukcesów, od czego zależy nasza motywacja, czym jest wyuczona bezradność, jakie są jej objawy i jak z nią walczyć – 4 godziny
- Zarządzanie czasem – analiza własnego planu dnia, ustalenie co jest dla nas najtrudniejsze i zajmuje nam najwięcej czasu, prawidłowe proporcje między czasem wolnym a pracą, tworzenie efektywnego planu dnia dopasowanego do naszego biorytmu i możliwości – ćwiczenia praktyczne – 4 godziny
- Planowanie działań – wartości jako życiowe drogowskazy i priorytety, wielkie i małe cele, podział marzeń i celów na krótkoterminowe, proste w realizacji etapów, tworzenie hierarchii i planu realizacji celów wg ich ważności i możliwości realizacji – 4 godziny
- Radzenie sobie ze stresem – czym jest stres, pozytywny i negatywny aspekt stresu, techniki radzenia sobie ze stresem, odkrycie własnego sposobu reagowania na stres i radzenia sobie z nim, trening relaksacyjny – podstawy – 4 godziny
- Zajęcia podsumowujące – powtórzenie zdobytych na zajęciach wiedzy i umiejętności, końcowe wypowiedzi autoprezentacyjne i informacje zwrotne – 2 godziny

Razem 24 godziny

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

3.2 Emisja głosu

3.2.1 Dodatkowe pomoce dydaktyczne

Podczas zajęć korzystano z: nośników dźwięku czytających płyty CD, pendrive, jak też z instrumentu klawiszowego (piano, piano elektryczne) z którego korzystałam podczas ćwiczeń emisyjnych, oddechowych oraz dykcyjnych. Materiały szkoleniowe potrzebne podczas zajęć jak też do ćwiczenia samodzielnego, drukowane były w czarnodruku (powiększona i pogrubiona czcionka) oraz w brajlu dla osób niewidomych.

3.2.2 Kadra

Aby przeprowadzić efektywnie warsztaty z emisji i higieny głosu, powinno się posiadać kwalifikacje i uprawnienia a więc: dyplom Akademii Muzycznej kierunku wokalnno-aktorski lub wychowanie muzyczne. Dobre przygotowanie w tym zakresie dają Wyższe Szkoły Teatralne. Najlepiej aby prowadzący miał już pewne doświadczenia w pracy z różnymi grupami zawodowymi i wiekowymi. Szczególnie ważne by miał dobre podejście do osób niepełnosprawnych (osoby niewidome, osoby niesprawne ruchowo) a więc potrzebne są również kwalifikacje z zakresu Tyflopedagogiki i Pedagogiki Specjalnej.

3.2.3 Program zajęć

Wprowadzenie i prezentacja celów szkolenia -(4h)

1. Krótka prezentacja programu
2. Oczekiwania uczestników
3. Ćwiczenia integracyjne

Opanowanie podstaw teoretycznych z zakresu higieny głosu i profilaktyki zaburzeń głosu-(4h)

1. Wykład z zakresu budowy i działania narządu głosu (zarys)
2. Higiena głosu (wskazania dotyczące ostrożnego obchodzenia się z głosem)
3. ABC człowieka mówiącego: jak „rozgrzewać głos”, „głos w stresie”, występ publiczny.

Warsztaty przebieg-(6h)

1. Opanowanie prawidłowej techniki emisji głosu
2. Przygotowanie do pracy głosem
3. Techniki relaksacyjne w pracy nad głosem
4. Wstępna diagnoza oraz zastosowanie indywidualnych ćwiczeń profilaktyczno-rehabilitacyjnych.

Praca nad brzmieniem głosu-(4h)

1. Ćwiczenia elastyczności i siły poszczególnych narządów artykulacyjnych
2. Ćwiczenia związane z podparciem oddechowym, zwiększające wydolność oddechową
3. Ćwiczenia zwiększające dźwięczność i nośność głosu
4. Praca nad barwą głosu-opanowanie natężenia dźwięku i wpływu stresu na jego jakość i czytelność.

Ustalenie procesu zmiany osobistej uczestnika warsztatów-uświadomienie słabych i mocnych właściwości głosowych: (6h)

1. konstruktywne podsumowanie treści szkolenia
2. Wskazówki dotyczące wdrożenia nabytych umiejętności w praktyce
3. Plan zamiany osobistej

Razem 24h

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

3.3 Podstawy dziennikarstwa i kompetencje językowe

3.3.1 Dodatkowe pomoce dydaktyczne

Do realizacji programu kursu niezbędny jest następujący sprzęt:

- komputer z pakietem Office i dostępem do internetu,
- rejestratory dźwięku zaopatrzone w program, lub system udźwiękowiający,
- drukarki brajlowska i czarnodrukowa.

3.3.2 Kadra

Kurs z zakresu podstaw Dziennikarstwa i Rozwoju Kompetencji Językowych powinien być prowadzony przez osobę pracującą w dziennikarstwie lub PR i posiadającą kwalifikacje humanistyczne.

3.3.3 Program zajęć

Kim jest dziennikarz – na czym polega jego praca – 2 godz.

1 Zapoznanie beneficjentów z specyfiką zawodu dziennikarza.

2 Uświadomienie beneficjentom podziału dziennikarstwa - radiowe, prasowe, telewizyjne, media elektroniczne.

3 Wskazanie Różnic pomiędzy dziennikarstwem a PR.

4 Uświadomienie beneficjentom wagi umiejętności dziennikarskich – wskazanie miejsc czy instytucji w jakich może pracować po za mediami dziennikarz.

Sposób wypowiedzi dziennikarza –ćwiczenia logiczno-gramatyczne poprawiające sprawność językową – 4 godz.

1 Przedstawienie beneficjentom form wypowiedzi dziennikarskiej.

2 Uwrażliwienie beneficjentów na najczęściej popełniane błędy logiczno-gramatyczne pojawiające się w mediach.

3 Przedstawienie najpopularniejszych dopuszczonych zapożyczeń językowych.

4 Uwrażliwienie beneficjentów na powszechnie używane zwroty kolokwialne i oraz inne nieprawidłowości językowe.

Podstawy etyki dziennikarskiej – kodeksy mediów i reklamy . – 4 godz.

1 Zapoznanie beneficjenta z zasadami komunikacji medialnej.

2 Przedstawienie beneficjentom podstawowych zasad etyki dziennikarskiej w oparciu o kodeksy prawne.

3 Przedstawienie źródeł etyki dziennikarskiej – wdrożenie beneficjentów w umiejętność pracy z nimi.

Format, Adresat Audycja . – 4 godz.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,
<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopeć, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

1 Przedstawienie najczęściej spotykanych rodzajów audycji radiowych tj.: serwisy, magazyny, audycje publicystyczne, audycje tematyczne.

2 Charakterystyka wybranych formatów radiowych.

3 Określenie grupy adresatów wybranych formatów radiowych.

Wywiad prasowy a wywiad radiowy- przeprowadzanie wywiadu w obydwóch formach – 4 godz.

1 Uświadomienie różnic pomiędzy językiem prasowym a językiem radiowym.

2 Przedstawienie wywiadów prasowych i radiowych z wybranych mediów.

3 Tworzenie własnych wywiadów prasowych i radiowych.

Poszukiwanie informacji i ciekawe ich przedstawianie – 4 godz.

1 Wskazanie beneficjentom źródeł, w których mogą poszukiwać informacji

2 Przypomnienie informacji o gatunkach publicystycznych.

3 Co to jest tabloid? – Objaśnienie beneficjentom sposobu redagowania artykułów i rozbudowanych informacji

Zajęcia podsumowujące – 2 godz.

1 Prezentacja samodzielnie przygotowanych przez beneficjentów wypowiedzi

3.4 Realizacja dźwięku

3.4.1 Dodatkowe pomoce dydaktyczne

Do pełnego przeprowadzenia pełnego kursu realizatorskiego niezbędne będzie stanowisko szkoleniowe do nauki obsługi konsollet emisyjnych w warunkach nadawania na żywo. Wyposażenie: konsoleta emisyjna, mikser liniowy mikrofony, monitory odsłuchowe, komputer z oprogramowaniem typu PLAYOUT SYSTEM.

3.4.2 Kadra

Osobami uprawnionymi do prowadzenia tego typu zajęć są co najmniej **technicy realizacji dźwięku** z kilkuletnim doświadczeniem w pracy w zawodzie.

3.4.3 Program zajęć (48 godzin)

MODUŁ „A” – PODSTAWY AKUSTYKI

Szkolenie Teoretyczne.

Zakres:	Ilość godzin	Prowadzący
- Omówienie definicji dźwięku	1	Rafał Kondraciuk
- Omówienie podstaw psychoakustyki	1	Piotr Krystkiewicz

MODUŁ „B” –ELEMENTY TORU FONII

Szkolenie teoretyczne i praktyczne.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,

<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

Zakres	Ilość godzin	Prowadzący
- Mikrofony – rodzaje, budowa i zastosowania	2	Piotr Krystkiewicz
- Miksery dźwięku – budowa i podstawy obsługi	5	Rafał Kondraciuk
- Filtry i korektory – rodzaje, zasady działania, parametry i zastosowania	5	Piotr Krystkiewicz
- Procesory dynamiki – parametry i zastosowania	2	Rafał Kondraciuk
- Linie opóźniające i pogłosy - parametry i zastosowania	2	Piotr Krystkiewicz
- Rejestratory dźwięku – obsługa i zastosowanie	3	Rafał Kondraciuk

MODUŁ „C” – FORMY RADIOWE

Szkolenie teoretyczne i praktyczne.

Zakres	Ilość godzin	Prowadzący
- Pojęcie form radiowych	1	Piotr Krystkiewicz
- Produkcja krótkich form radiowych – jingle	4	Rafał Kondraciuk
- Produkcja krótkich form radiowych – reklamy i materiały autopromocyjne.	4	Piotr Krystkiewicz
- Zasady budowania muzycznych audycji radiowych	3	Piotr Krystkiewicz
- Produkcja muzycznych audycji radiowych	3	Piotr Krystkiewicz
- Zasady tworzenia audycji radiowych o charakterze informacyjnym i dokumentalnym	3	Rafał Kondraciuk
- audycji radiowych o charakterze informacyjnym i	3	Rafał Kondraciuk

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**DOLNOŚLĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA
KULTURY I SZTUKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "WIDNOKRĄG"**

ul. Powstańców Śląskich 141/8, 53-317 Wrocław,
<http://www.widnokrag.org>

biuro@widnokrag.org

Prezes Leszek Kopec, tel: +48 601 77 80 79

KRS: 0000203930

Nr konta: 05 1560 0013 2353 7737 1000 0002

dokumentalnym		
- Prawa Autorskie	1	Rafał Kondraciuk

MODUŁ „D” - Przygotowanie do dziennikarskiej pracy terenowej i transmisji na żywo.

Szkolenie teoretyczne i praktyczne

Zakres	Ilość Godzin	Prowadzący
- Omówienie sprzętu stosowanego w terenie	1	Piotr Krystkiewicz
- Podstawy obsługi przenośnych rejestratorów dźwięku w zastosowaniach terenowych	2	Rafał Kondraciuk
- Podstawy obsługi systemów transmisyjnych w zastosowaniach terenowych	2	Piotr Krystkiewicz

3.5 Podstawy dziennikarstwa radiowego

3.5.1 Kadra

Do efektywnego przeprowadzenia tego modułu zajęć niezbędna jest osoba z **co najmniej kilkuletnim, ciągłym i różnorodnym doświadczeniem w zawodzie dziennikarza radiowego.**

3.5.2 Program zajęć

1. Administracyjno-techniczno-programowa struktura rozgłośni radiowej - podstawowe informacje o technicznych, administracyjnych i programowych aspektach działania rozgłośni radiowych (4 godz.)
2. Podstawowe zasady tworzenia audycji radiowych z uwzględnieniem roli realizatora dźwięku i dziennikarza (2 godz.)
3. Zajęcia praktyczne z tworzenia audycji radiowych (6 godz.)
  - Tworzenie scenariuszy
  - Prawidłowe zachowanie w studio i reżyserni
  - Tworzenie i rejestracja audycji radiowych w studio i w terenie przy wykorzystaniu zestawów reporterskich
  - Etyka i odpowiedzialność w dziennikarstwie radiowym
4. Indywidualne pogłębione zajęcia praktyczne z zakresu tworzenia i rejestracji audycji radiowych obejmujące dobór muzyki, materiałów dźwiękowych i merytorycznych (2 godz./uczestnik)

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

4 Podsumowanie i wnioski

W tym: opis skuteczności szkolenia na podstawie grupy testowej metody pomiaru wzrostu wiedzy lub umiejętności /kompetencji wśród uczestników zgodnie z wymogami załącznika

4.1 Ewaluacja i skuteczność szkolenia na podstawie grupy testowej

4.1.1 Ewaluacja zajęć

Ocenę skuteczności zajęć z poszczególnych modułów stanowiły testy równoległe (analogiczne do tych przeprowadzanych w czasie rozmowy wstępnej) mierzące różnice w ilości i poziomie wiedzy, umiejętności i kompetencji stanowiących przedmiot szkolenia przed i po zajęciach). Na testy składały się:

- wypowiedź o charakterze autoprezentacyjnym dotyczącą planów na dalszy rozwój zawodowych, przewidywanych przeszkód i możliwości w ich realizacji
- wykonanie ćwiczeń słuchowo-wokalnych umożliwiających ponowną ocenę stopnia rozwoju słuchu i emisji głosu
- ocena stopnia opanowania umiejętności obsługi programów do montażu dźwięku i podstawowego sprzętu radiowego (np. mikser, mikrofony)
- samodzielne przygotowanie i prezentacja, spójnej, logicznej, poprawnej językowo i zgodnej z zasadami sztuki dziennikarskiej krótkiej (min 3 min.) wypowiedzi na zadany temat
- samodzielne przygotowanie 20 min. audycji na zadany temat w tym opracowanie scenariusza i notatek, dobranie utworów muzycznych (oprawa muzyczna) i opracowanie materiału

Ze względu na zindywidualizowane cele szkolenia ewaluacja zajęć w poszczególnych modułach miała charakter miękkiej. Kluczowe dla uznania zaliczenia modułu przez beneficjenta nie były suche wyniki punktowe osiągnięte w teście wiedzy lub umiejętności, ale: przede wszystkim **osiągnięcie celów modułu wyznaczonych w diagnozie wstępnej** (w przypadku celów długofalowych np.: stabilizacja samooceny rozpoczęcie tego procesu), **wykonanie właściwego dla modułu, wymienionego powyżej zadania testowego zgodnie z zasadami przekazanymi na zajęciach samodzielnie lub z niewielkim wsparciem i, w przypadku wiedzy teoretycznej, prawidłowe odpowiedzi na pytania dotyczące co najmniej 2/3 treści zajęć.**

Ocenę skuteczności szkolenia jako całości stanowiła ilość beneficjentów, którzy podejmą działania aktywizacyjne zawarte w diagnozie końcowej lub inne uzgodnione z prowadzącymi, stopień samodzielności oraz ilość i jakość podejmowanych działań.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

4.1.2 Skuteczność szkolenia na etapie testowania

5 z 6 testujących innowację beneficjentów na dzień zakończenia etapu testowania w sposób potwierdzony (umowy stażowe, potwierdzenie podjęcia rehabilitacji, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych) podjęło działania zaplanowane w diagnozie końcowej (zakładane minimum potwierdzające osiągnięcie efektów wynosiło 2 beneficjentów). W przypadku 6 beneficjenta realizację diagnozy da się potwierdzić dopiero po dłuższym czasie. Wszyscy beneficjenci w stopniu zadowalającym zaliczyli moduły zajęć, w których uczestniczyli

4.1.3 Ocena zajęć przez grupę docelową i potencjalnych użytkowników

Wszyscy beneficjenci uznali tematykę wszystkich modułów zajęć za ciekawą i przydatną na rynku pracy. 3 z 6 beneficjentów uznała weekendową formułę za korzystną. Pozostała trójka za korzystniejszą uznała codzienne zajęcia pozwalające często powtarzać ćwiczenia. Wszyscy beneficjenci uznali zajęcia w małych (3 osobowych) grupach za zdecydowanie efektywniejsze niż w większych (6 osobowych). Wyjątek stanowiły podstawy dziennikarstwa radiowego, gdzie 4 z 6 beneficjentów uznało, że w większej grupie pracuje się lepiej „jest lepsza energia”, „czujesz się bardziej jak w radiu”. Wszyscy beneficjenci stwierdzili, że godzin zajęć było zdecydowanie za mało. Średnia podawana przez nich liczba godzin uznana za wystarczającą wynosi 250. Wszyscy beneficjenci stwierdzili, że na podstawach dziennikarstwa radiowego było zdecydowanie za mało ćwiczeń praktycznych. Generalnie średnia ocena szkolenia w skali 1 – 5 to 4

Lokalna rozgłośnia radiowa, której zaprezentowaliśmy nasz pomysł na szkolenie uznała go za przydatny i innowacyjny – nie spotkali się dotąd z wykorzystywaniem radio do kompleksowego szkolenia pracowników umysłowych i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Za zdecydowanie ograniczające walory projektu uznano, narzucone nam, położenie głównego nacisku w szkolenie na zestawy reporterskie i zdecydowanie sugerowano w przyszłości skoncentrować się również na pracy studyjnej i przy stanowiskach emisyjnych. Organizująca staże dla osób niepełnosprawnych Fundacja Manufaktura Inicjatyw za główny atut uznała elastyczność projektu i możliwość dostosowania tematyki i ilości zajęć do potrzeb beneficjenta i użytkownika (mają np. własnego doradcę zawodowego).

4.2 Wnioski

Innowacja zgodnie z naszymi założeniami okazała się skuteczna. Zajęcia wzmocniły poczucie własnej wartości i samoskuteczności beneficjentów. Poziom ich wiedzy, kompetencji i umiejętności wzrósł. Zajęcia ujawniły też mocne i słabe strony beneficjentów.

Poza samą jakością zajęć dla skuteczności szkolenia niezbędne jest zapewnienie sobie zaplecza umożliwiającego wsparcie beneficjentów w procesie aktywizacji. Musimy liczyć się

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

z faktem, że beneficjenci do pełnej aktywizacji mogą wymagać kompleksowej rehabilitacji funkcjonalnej lub psychologicznej. Dlatego warto mieć sprawdzony kontakt do Przychodni Rehabilitacyjno-Leczniczej adekwatnej dla rodzaju niepełnosprawności beneficjenta. Bardzo cenne jest nawiązanie współpracy z lokalnymi rozgłośniami radiowymi, które mogą umożliwić nam wizyty w pełni wyposażonym studio radiowym, „wypożyczyć” ekspertów, lub pożyczyć bądź przekazać niepotrzebny im sprzęt.

Warto zastanowić się też w jaki sposób chcemy i możemy wykorzystać nasze zajęcia do promocji dobrych praktyk wobec osób niepełnosprawnych. Jeżeli chcemy prowadzić zajęcia w sposób stały po zdobyciu niezbędnego sprzętu i przeprowadzeniu pierwszych szkoleń (lub zatrudnieniu odpowiednich specjalistów) warto zastanowić się nad założeniem radio internetowego. Po zdobyciu odpowiedniej słuchalności i zadowalającej jakości audycji możemy zadbać o zbilansowanie kosztów zajęć emitując materiały sponsorowane, reklamy lub tworząc materiały dźwiękowe na zamówienie. Jednocześnie, co najważniejsze, zyskujemy bezcenną możliwość promocji naszej działalności i podopiecznych.

Jeżeli zajęcia mają mieć charakter epizodyczny lub stanowił poboczną część naszej działalności warto materiały dźwiękowe w formie słuchowiska lub reportaży, które okazjonalnie zamieścimy w mediach społecznościowych.

Przede wszystkim należy jednak pamiętać, że nasze Stowarzyszenie, jako twórca innowacji, z ogromną radością wesprze i nawiąże współpracę ze wszystkimi chętnymi do jej wdrożenia i, że bezwzględnie zapraszamy do kontaktu w razie jakichkolwiek pytań lub wątpliwości..

5 Bibliografia

Aronson E., *Psychologia społeczna*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, 2007

Kaja B., 1998, *Lęk przed niepowodzeniem a wyuczona bezradność*, „Forum Psychologiczne”, 2.4

Przełowiecka K., *Zjawisko wyuczonej bezradności u klientów instytucji pomocy społecznej - przyczyny, konsekwencje, możliwości przeciwdziałania* [w:] *Pomoc - Wsparcie społeczne - poradnictwo. Od teorii do praktyki*, pod red. Piorunek M., wyd. Marszałek A., 2010, Toruń, s. 204.

Reber A.S., *Słownik psychologii*, wydawnictwo Scholar, 2005

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

